

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

lesní cesty, která tudy prochází, je úbočí násypu strmější. Svrchní vrstva násypu je hlinitá, bez viditelných stop po druhotném poškození. V půdorysu má násyp mírně oválný tvar, s delší osou ve směru Z-V asi 32 m a kratší osou 28 m dlouhou. Převýšení nad okolním terénem je kolem 2,5 m. Bližší zařazení objektu je za současného stavu nejasné, neboť ani na násypu samotném ani nikde v okolí se nám nepodařilo získat žádné nálezy. Pokud jde o případný vztah k eneolitickým mohylám v severní části lesa, je nápadná dosti značná vzdálenost od této lokality /vzdušnou čarou asi 1,5 km / a také to, že eneolitické mohyly tam byly mnohem menší než násyp v jižním dílu lesa.

P o z n á m k a :

1 Prikryl Fr., Dopisy, ČVSMO 12 1895, 73; Očenášek J., Historie starobylého města Kelče, Olomouc 1948, 4, Tab. XI, XXXIII

Hügelgrab bei der Gemeinde Rouské /Bez. Přerov/. Im Südteil des Waldes "Lišky" zwischen den Gemeinden Malhotice und Rouské befindet sich auf einem mässigen Hang eine mächtige Aufschüttung künstlichen Ursprunges, die den Eindruck eines ungewöhnlich grossen Hügelgrabes hervorruft. Die Aufschüttung hat die Form eines breiten Kegels, der auf allen Seiten laufend in das umliegende Terrain übergeht und nur auf der Ostseite, wo der Waldweg führt, ist der Hang der Aufschüttung etwas steiler. Die Oberfläche der Aufschüttung ist erdig, unbeschädigt. Im Grundriss ist die Aufschüttung mässig oval, mit der längeren Achse in W-O Richtung ca. 32 m und der kürzeren Achse 28 m lang. Die Erhebung überragt das Terrain um 2,5 m.

Im nördlichen Teil desselben Waldes hat man vor Jahren Hügelgräber mit Keramik der Glockenbecherkultur festgestellt, allerdings waren diese äneolithischen Hügelgräber viel kleiner und heute schon schwer feststellbar. Die Entfernung zwischen den beiden Lokalitäten beträgt ungefähr 1,5 km. Das neu festgestellte grosse Hügelgrab ist bei dem heutigen Stand nicht datierbar.

PŘEDBĚŽNÁ ZPRÁVA O ZÁCHRANNÉM VÝZKUMU V BRNĚ - STARÉM LÍSKOVCI

/okr. Brno-město /

Jana Čižmářová, Muzeum města Brna

/Obr. 71-74 ; tab. 34,35 /

V dubnu r. 1976 oznámil V. Soukup ze Starého Lískovce, že na staveništi sídliště Československo-sovětského přátelství Bohunice-západ se vyskytují četné archeologické nálezy. Staveniště se nachází na katastru Starého Lískovce, v prostoru vymezeném na jihu dálnicí Praha-Bratislava, na severozápadě dálničním přívaděčem a na východě zástavbou Starého Lískovce. Jde o mírný svah, obrácený k jihu, na levém břehu toku Leskavy.

Terénním průzkumem lokality se zjistilo, že jde o velmi bohaté naleziště a bylo započato se záchranným výzkumem, který probíhal od počátku května do konce srpna. Během výzkumu se podařilo prozkoumat plochu o rozměrech asi 180 x 50 m, kde byla největší koncentrace archeologických nálezů. Tento prostor je na podkladové mapě 1:50 000 list 24-34 Ivančice určen bodem vzdáleným 157 mm od východní sekční čáry a 62 mm od severní sekční čáry. Mimo souvisle zkoumanou plochu byly registrovány narušené archeologické objekty ve výkopech inženýrských sítí a základů domovních bloků. Výzkumem, který proběhl za plného porozumění a pomoci pracovníků VHS Brno, bylo zjištěno a prozkoumáno 177 archeologických objektů, náležejících pozdní době kamenné, starší a mladší době bronzové, době římské a době hradištní.

Sprašové podloží bylo překryto původně asi 50-60 cm mocnou vrstvou ornice. Po skrývce ornice, kterou provedly VHS, se mocnost nadložní vrstvy snížila na cca 30 cm. Na zkoumané ploše bylo těchto 30 cm nadložní vrstvy skryto buldozerem v pásích širokých asi 4 m /tj. na šířku radlice buldozeru /, s mezibrázdami asi 1 m širokými. Pokud byl v mezibrázdách patrný objekt, byl dodatečně vybrán, menší objekty však pochopitelně unikaly.

I. Nejstarší skupinu nálezů na lokalitě představují čtyři hroby kultury šňůrové, Šlo o jeden hrob dospělého jedince /obj. č. 36 /, dva hroby dětské /obj. č. 42 a 70 / a hrob, v němž se nepodařilo zjistit bezpečně pozůstatky pohřbu /obj. č. 79 /. Objekt č. 36 měl téměř čtvercový půdorys /270x260cm/ a orientaci delší osy ve směru VSV-ZJZ, kostra ve skrčené poloze na pravém boku byla orientována hlavou k západu. Hrobová výbava sestávala ze čtyř nádob, kamenného sekeromlatu a sekerky, pazourkové čepele a tří kostěných nástrojů. Objekt č. 42 byl předcházejícími zemními pracemi narušen natolik, že se podařilo zachránit pouze špatně dochované zbytky kostry a značně destruovanou keramiku. Obdobné nálezy byly učiněny u objektu č. 70. Objekt č. 79 byla oválná jáma o rozměrech 120 x 100 cm, hloubce 55 cm a orientaci S-J. Nebyly v ní zjištěny pozůstatky pohřbu, nalezená keramika však bezpečně dokládá hrobový charakter objektu.

II. Další eneolitické kultury - kultury zvoncovitých pohárů - náležel velký v podstatě oválný objekt o rozměrech cca 11 x 6 m a maximální hloubce 140 cm. Z časových a technických důvodů nemohl být objekt prokoppán celý, byly jím však položeny dva příčné řezy. V obou byla zjištěna keramika a téměř na dně objektu pak velké množství zvířecích kostí.

III. Pět sídlištních objektů ze starší doby bronzové se nacházelo pouze mimo souvisle zkoumanou plochu, a to asi 50-100 m severněji. Byly zjištěny při hloubení základů a z jejich většinou lichoběžníkových profilů mohly být vybrány pouze vzorky materiálu.

IV. Největší počet objektů /asi 55 / náleží kultuře velatické. Byly to převážně kruhové jámy s podebranými stěnami a rovným dnem různých rozměrů. V jednom případě byla také zjištěna jáma obdélníkového tvaru, některé jámy pak měly tvar velmi nepravidelný. Nálezy sestávají především z keramiky, zvířecích kostí a mažanice, bronzové předměty byly zjištěny pouze ve třech případech; zajímavý je nález dětské lebky. V několika objektech bylo zjištěno větší množství celých nádob, pravděpodobně v původním uložení /objekt č. 72 - 12 nádob, objekt č. 96 - 5 nádob, objekt č. 161 - 5 nádob /.

V. Další osídlení lokality pochází z doby římské. Byly prozkoumány čtyři zahloubené chaty /objekt č. 10, 13, 44 a 71 /, orientované delší osou ve směru VJV-ZSZ. Měly obdélníkový tvar se zaoblenými rohy, o rozměrech asi 5 x 4 m, se sestúhelníkovým schématem rozmístění kúlových jam a mělkou kruhovou nebo oválnou jámou u jižní delší stěny s vchodovým výklenkem. Objekty obsahovaly velké množství jak keramického, tak osteologického materiálu. Kromě běžné barbarské keramiky byla nalezena mimo jiné šedá tzv. jirřkoviccká keramika, dále provinciální keramika, mezi níž vyniká několik zlomků terry sigillaty. Z drobných nálezů je nejzajímavější nález trojdílného hřebene a zlomků dalších a nález drobného kousku skla. Ve dvou chatách /objekt č. 13 a 44 / byly zjištěny kostry psů v anatomickém uložení uprostřed chaty. Zajímavé je také uložení konské lebky v jámě před vchodovým výklenkem v objektu č. 10 a celé velké nádoby na tomtéž místě v objektu č. 13. Kromě chat bylo zjištěno 15 jam.

Materiál datuje osadu rámcově do mladší doby římské. Je velmi pravděpodobné, že se výzkumem podařilo zachránit podstatnou část osady z tohoto období.

VI. Dobé hradištní náležejí tři polozahloubené chaty /objekt 38, 40 a 108 /. Všechny měly téměř čtvercový půdorys se zaoblenými rohy, o rozměrech asi 3 x 3 m a s orientací odpovídající světovým stranám. V jednom ze severních rohů byl kamenný krb, byly zjištěny i kúlové jamky, zahloubené buď v rozích, nebo ve středu některé stěny. Kromě chat bylo zjištěno asi 25 zásobních jam o hloubce 120-180 cm pod úrovní podloží, s uzším hrdlem a zahroceným nebo mísovitým dnem, a několik nepravidelných objektů. Na základě předběžného rozboru keramiky lze tyto objekty zařadit do starší doby hradištní.

Kromě popsaných objektů bylo během výzkumu vybráno asi 50 kúlových jamek, které většinou nelze s jistotou kulturně určit. Dalším na základě archeologického materiálu nezařaditelným nálezem je objekt č. 9 - dětský hrob, který kromě kostry neobsahoval žádné nálezy. Kostra ležela na zádech, paže skřížené na prsou, nohy silně pokrčené, lebka chyběla. Podle antropologického rozboru vykazuje kostra shodné znaky s kosternými pozůstatky ze čtyř hrobů kultury snúrové na lokalitě.

Lokalita bude sledována i v dalších sezonách, neboť lze očekávat možnost dalších doplňujících údajů o osídlení v tomto prostoru.

Na zhodnocení výsledků se podílejí J. Chochol, AÚ ČSAV Praha - rozbor antropologického materiálu, F. Kühn, VŠZ Brno - zbytky kulturních rostlin a plevelů, J. Kyncl, Botanický ústav ČSAV Brno - rozbor zuhelnatělých zbytků dřev, J. Malina, PF UJEP Brno - petrografický rozbor, L. Peške, AÚ ČSAV Praha - rozbor zvířecích kostí.

Vorbericht über die Rettungsgrabung in Brno-Starý Lískovec /Bez. Brno-město/. Beim Bau der Siedlung der Tschechoslowakisch - Sowjetischen Freundschaft in Bohunice-West in Starý Lískovec wurden archäologische Objekte gestört. Das Museum der Stadt Brno führte hier in den Monaten Mai bis August eine Rettungsgrabung durch, in deren Verlaufe man 177 Objekte aus verschiedenen prähistorischen Zeitabschnitten und aus der frühen historischen Zeit untersuchen konnte. Es wurden 5 der Schnurkeramik angehörende Gräber, ein grosses Objekt der Glockenbecherkultur und 5 Gruben aus der älteren Bronzezeit festgestellt; ferner untersuchte man vier eingetieftete Hütten aus der jüngeren römischen Kaiserzeit, 3 eingetieftete Hütten und ungefähr 25 Vorratsgruben aus der Burgwallzeit. Die meisten Objekte - ca. 55 - gehörten der Velaticer Kultur an.

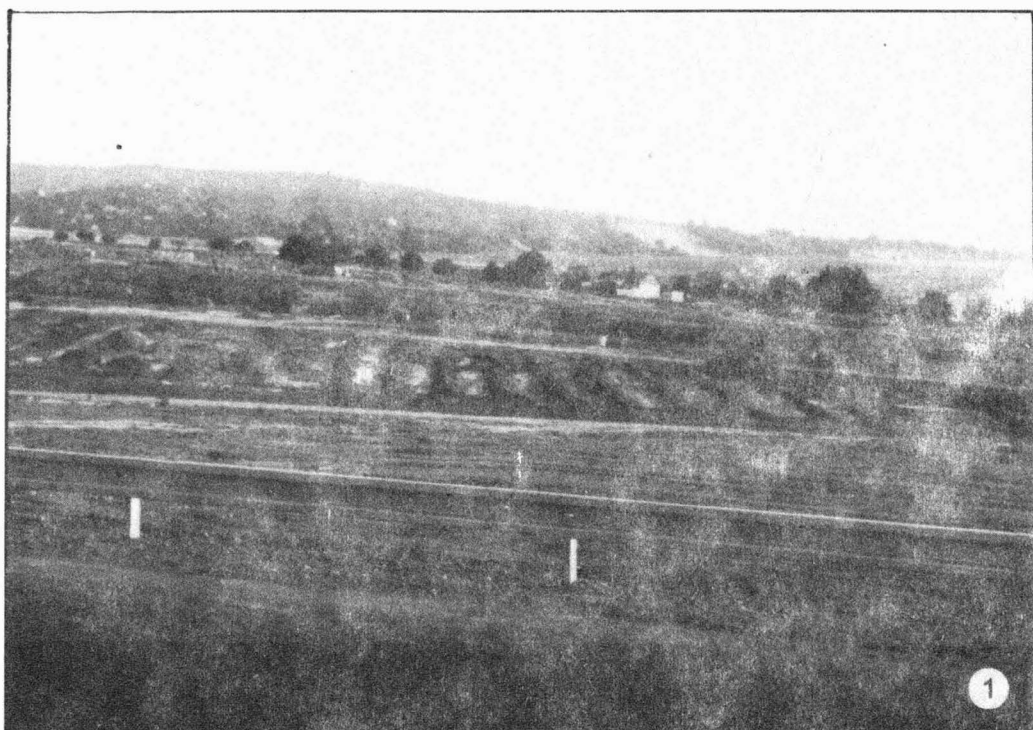
Die Lokalität wird auch in den weiteren Saisonen verfolgt werden, denn man kann eine Menge ergänzender Angaben über die Besiedlung in diesem Raum erwarten.

URČENÍ ANTROPOLOGICKÉHO MATERIÁLU ZE ZÁCHRAN - NÉHO VÝZKUMU V BRNĚ - STARÉM LÍSKOVCI

/okr. Brno-město /

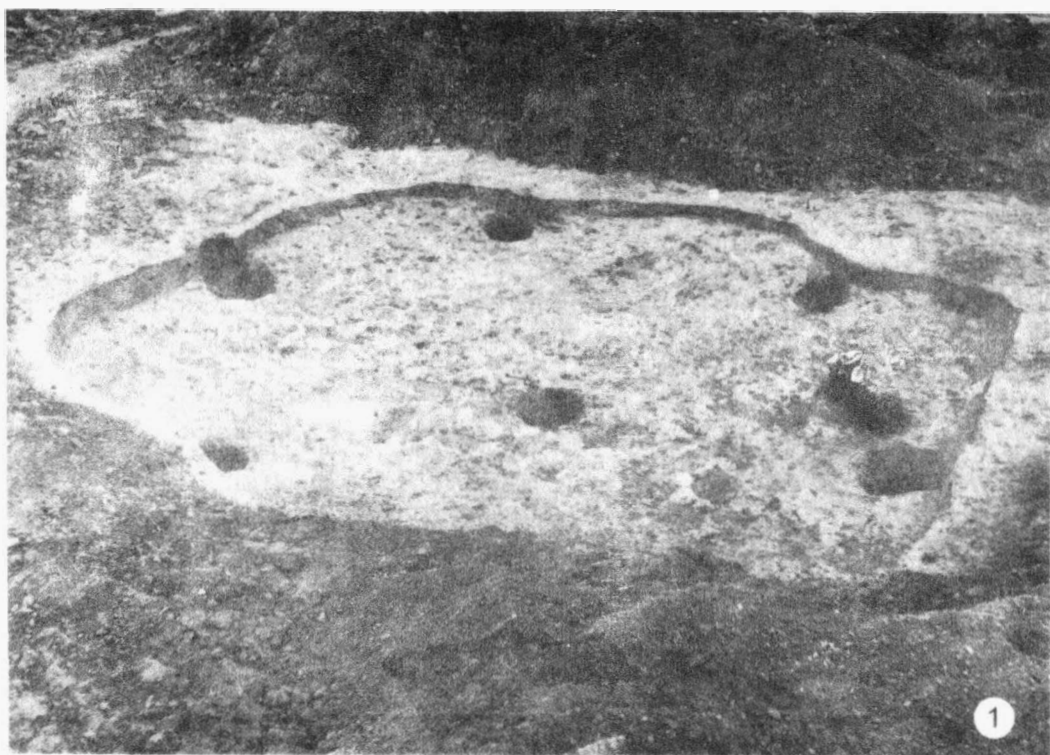
Jaromír Chochol, AÚ ČSAV Praha

K antropologickému zpracování kosterných pozůstatků ze záchranného výzkumu v Brně-Starém Lískovci byly předloženy zbytky koster ze čtyř hrobů /objekty č. 9, 36, 42 a 70 - kultura šnúrová / a jednoho sídlištního objektu /objekt č. 156 - kultura velatická /.

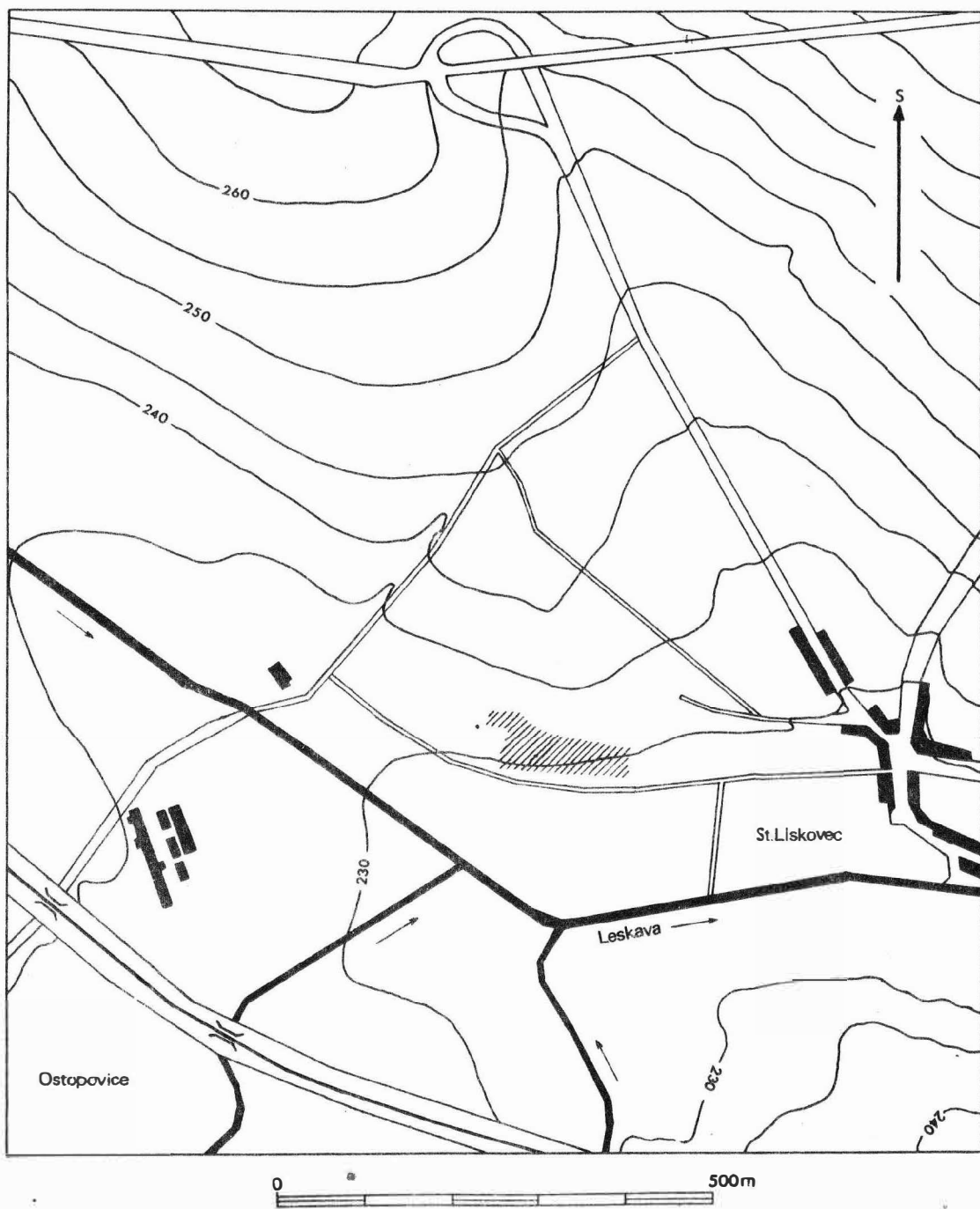
Tab. 34

Brno-Starý Lískovec /okr. Brno-město /. 1 celkový pohled na zkoumanou plochu; 2 hrob kultury šňůrové /objekt č. 36 /. - 1 Gesamtansicht auf die untersuchte Fläche; 2 Grab der Schnurkeramik /Objekt Nr. 36 /.

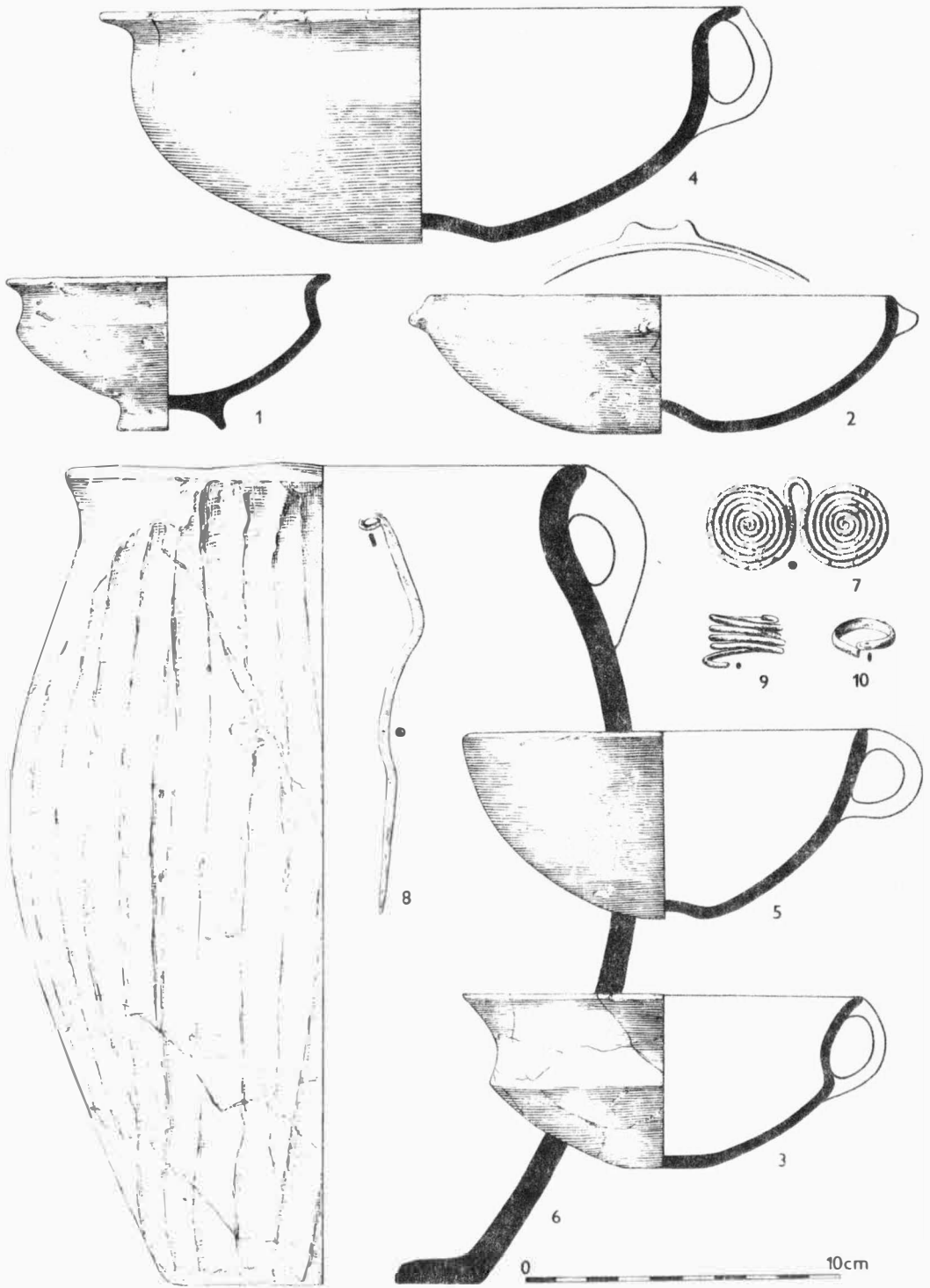

Tab. 35

Brno-Starý Lískovec /okr. Brno-město / . 1 chata z doby římské; 2 chata z doby hradištní.-1 Hütte aus der römischen Kaiserzeit; 2 Hütte aus der Burgwallzeit.

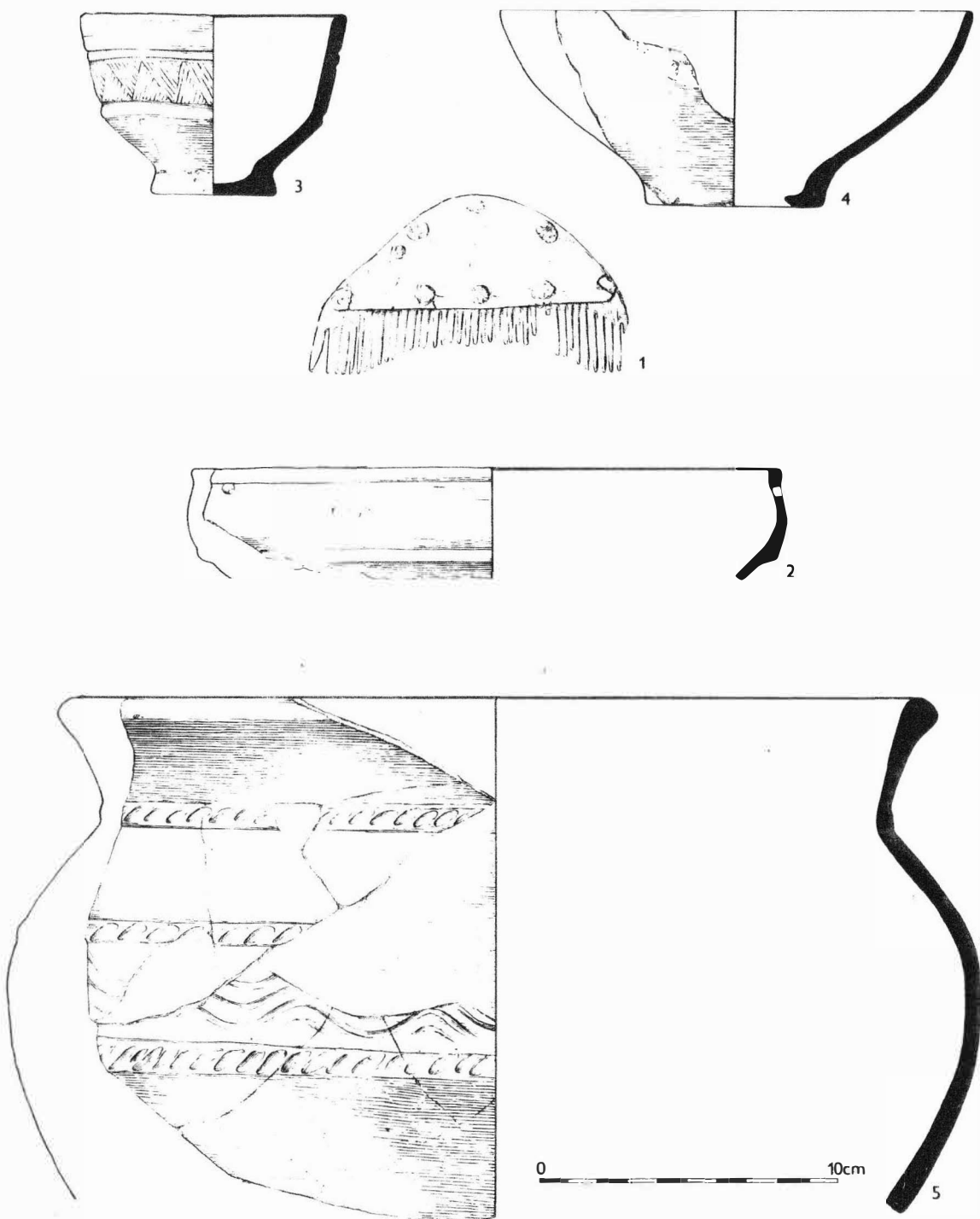

Obr. 71
 Brno-Stary Lískovec /okr. Brno-město / . Výřez z mapy s vyznačením plochy výzkumu. - Kartenausschnitt mit der Eintragung der Grabungsfläche.

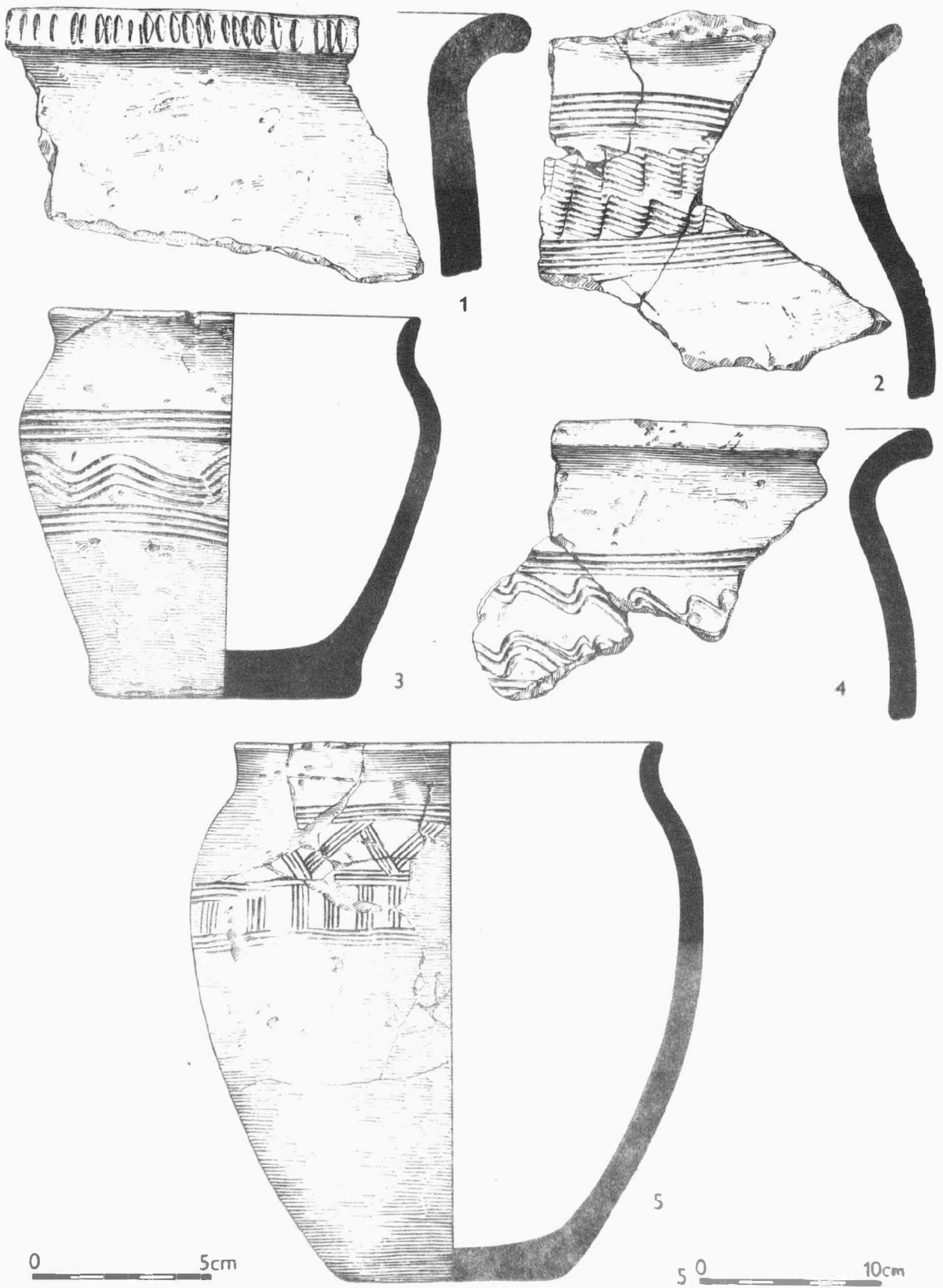
Obr. 72.

Brno-Starý Lískovec /okr. Brno-město / . 1-6 výběr keramiky z velatických objektů; 7-10 bronzové předměty z velatických objektů. - 1-6 Keramikauswahl aus Velaticer Objekten; 7-10 bronzene Gegenstände aus Velaticer Objekten.

Obr. 73

Brno-Starý Lískovec /okr. Brno-město /. Výběr keramiky a kostěný hřeben z objektů z doby římské. -
 Keramikauswahl und beinerner Kamm aus Objekten der römischen Kaiserzeit.

Obr. 74

Brno-Starý Lískovec / okr. Brno-město / . Výběr keramiky z objektů z doby hradištní. - Keramikauswahl aus burgwallzeitlichen Objekten.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné